

Criminaliteit en rechtshandhaving 2013

Ontwikkelingen en samenhangen
Samenvatting

Centraal Bureau
voor de Statistiek

In de jaarlijkse publicatie *Criminaliteit en rechtshandhaving* bundelen het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en de Raad voor de rechtspraak de beschikbare statistische informatie over criminaliteit en het optreden van politie en justitie daartegen. De publicatie is bedoeld als statistisch naslagwerk en bestemd voor een breed publiek: politiek, beleid, pers, wetenschap en onderwijs. C&R verschaft informatie over langere tijd en richt zich met name op de periode 2007-2013.

De pdf van *Criminaliteit en rechtshandhaving* kunt u vinden via de websites van het CBS, het WODC en de Raad voor de rechtspraak. Op de websites van CBS en WODC zijn de tabellen uit bijlage 4 ook in Excel-formaat te downloaden. In deze Excel-bestanden zijn meer en gedetailleerdere cijfers opgenomen. Op Statline, de elektronische databank van het CBS, zijn meer cijfers op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving te vinden.

Deze samenvatting biedt een beknopt overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die in *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013* aan bod komen. De samenvatting sluit aan bij de keypoints vooraan de hoofdstukken 3 tot en met 11.

De criminaliteit nam tussen 2007 en 2013 af, volgens de slachtofferenquêtes met een kwart en volgens de politieregistraties met bijna een vijfde. Vooral vernielingen en geweld komen minder vaak voor. Van computercriminaliteit, ook wel cybercrime genoemd, werd één op de acht Nederlanders van 15 jaar en ouder in 2013 slachtoffer, iets meer dan in 2012. Het aantal verdachten is sinds 2007 met ongeveer een derde gedaald. Nederland doet mee met de dalende trend in de geregistreerde criminaliteit in Noord- en West-Europese landen.

Het Openbaar Ministerie seponeerde meer zaken dan in 2007, en deed in 2013 ongeveer een derde zelf af met een transactie of strafbeschikking. De rechter verklaarde verdachten in 90% van de zaken schuldig. De vrijheidsstraf is de meest opgelegde hoofdstraf.

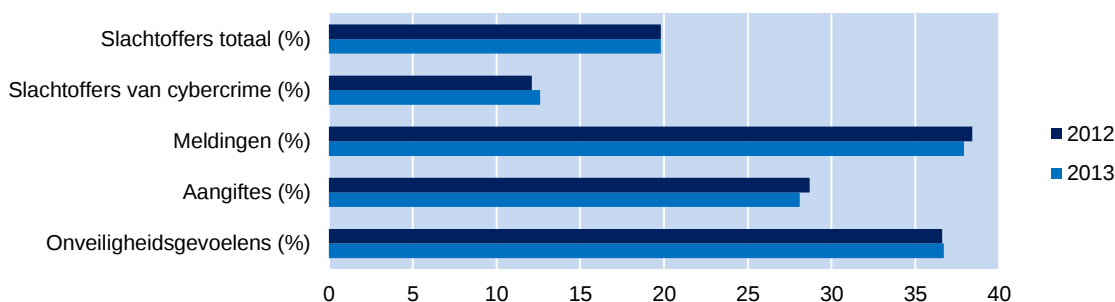
De maatschappelijke en politieke aandacht voor het thema blijft groot. In 2012 gaven overheid, bedrijven en particulieren ruim 13 miljard euro uit aan veiligheidszorg. Dit is omgerekend €780 per inwoner.

Hoofdstuk 3: Criminaliteit en slachtofferschap

In 2013 werd één op de vijf Nederlanders van 15 jaar en ouder slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit, net als in 2012. Sinds 2005 is het slachtofferschap met ruim een kwart gedaald. Eén op de acht Nederlanders werd in 2013 slachtoffer van computercriminaliteit, iets meer dan het jaar daarvoor.

Slachtoffers meldden in 2013 bijna vier op de tien delicten bij de politie, en van bijna drie op de tien werd aangifte gedaan, net als in 2012. Sinds 2005 daalt de meldings- en aangiftebereidheid licht.

Tussen 2005 en 2008 namen de onveiligheidsgevoelens van Nederlanders af. Daarna bleef dit ongeveer gelijk: ruim één op de drie Nederlanders voelt zich wel eens onveilig.

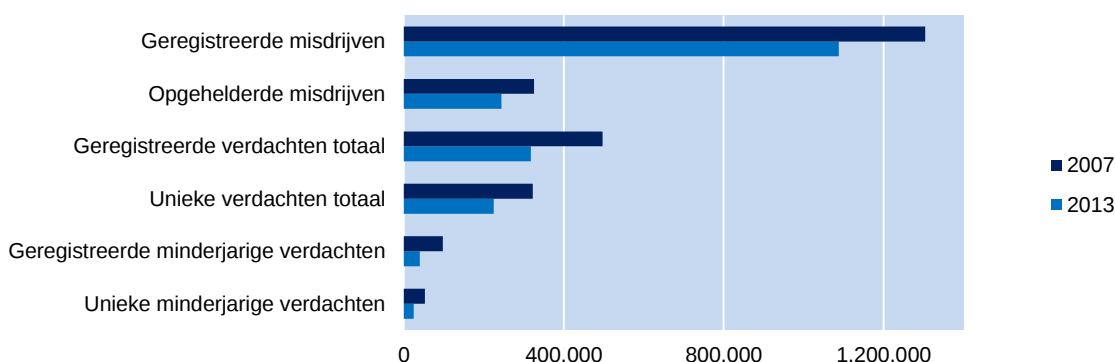
Hoofdstuk 4: Misdrijven en opsporing

Het aantal misdrijven dat de politie registreerde nam in 2013 verder af, tot 1,09 miljoen. Dit is een daling van 17% sinds 2007. Bijna twee derde hiervan betrof vermogensmisdrijven. Het aantal geregistreerde gevallen van vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag daalde het hardst, met 42%. Het aantal (vuur)wapenmisdrijven nam toe met 10%.

Er werden in 2013 244.000 misdrijven opgelost, een kwart minder dan in 2007. Het (voorlopige) ophelderingspercentage ligt in 2013 op ruim 22%, iets lager dan in voorgaande jaren.

De politie registreerde in 2013 in totaal 318.000 verdachten. Doordat sommigen van meer dan 1 delict werden verdacht, komt dit overeen met 225.000 unieke personen. In beide gevallen is dit een daling van ongeveer een derde sinds 2007.

Het aantal geregistreerde minderjarige verdachten nam in dezelfde periode af met bijna 60%. Het aantal unieke minderjarigen daalde met ruim de helft.

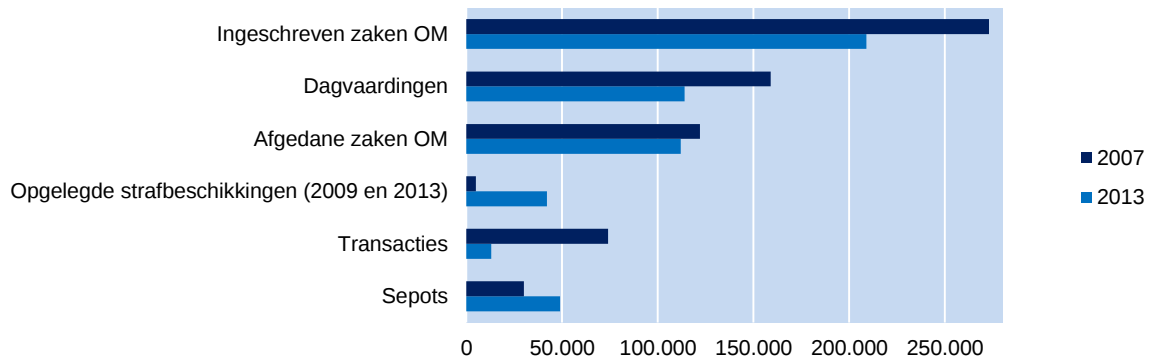

Hoofdstuk 5: Vervolging

Bij het Openbaar Ministerie werden 209.000 misdrijfzaken ingeschreven, bijna een kwart minder dan in 2007. Het OM bracht 114.000 dagvaardingen uit, ruim een kwart minder dan in 2007. Het ging daarbij om de helft van alle zaken die het OM behandelde.

Van de 112.000 zaken die het OM in 2013 zelf afdeed, werd bijna de helft afgedaan met een strafbeschikking of transactie. Het aantal technische sepots nam sinds 2007 toe met 62% tot 24.000. Hierbij is er meestal niet genoeg bewijs om tot vervolging over te gaan. Het aantal onvoorwaardelijke beleidssepots nam toe met 52% tot 15.000. De voorwaardelijke beleidssepots stegen met 76% tot 10.000.

De gemiddelde doorlooptijd van misdrijfzaken steeg tot 17 weken.

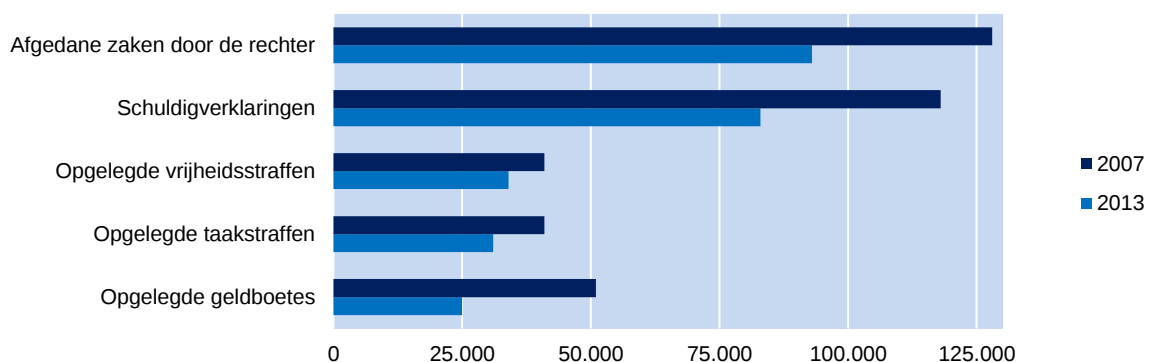

Hoofdstuk 6: Berechting

In 2013 deed de rechter 93.000 misdrijfzaken af, ruim een kwart minder dan in 2007. Meer dan de helft van deze zaken betrof vermogensmisdrijven of gewelds- en seksuele misdrijven.

In verreweg de meeste zaken volgde een schuldigverklaring, maar het percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging is inmiddels opgelopen tot 10%. In 2013 zijn er minder straffen opgelegd. De vrijheidsstraf komt het meest voor met 34.000, gevolgd door de taakstraf (31.000) en de geldboete (25.000). De doorlooptijd was gemiddeld 37 weken, 11 weken langer dan in 2007.

In hoger beroep deden de gerechtshoven 39.000 zaken af, iets meer dan in 2007. De Hoge Raad behandelde 4.200 zaken; dat is een toename van 40% ten opzichte van 2007.

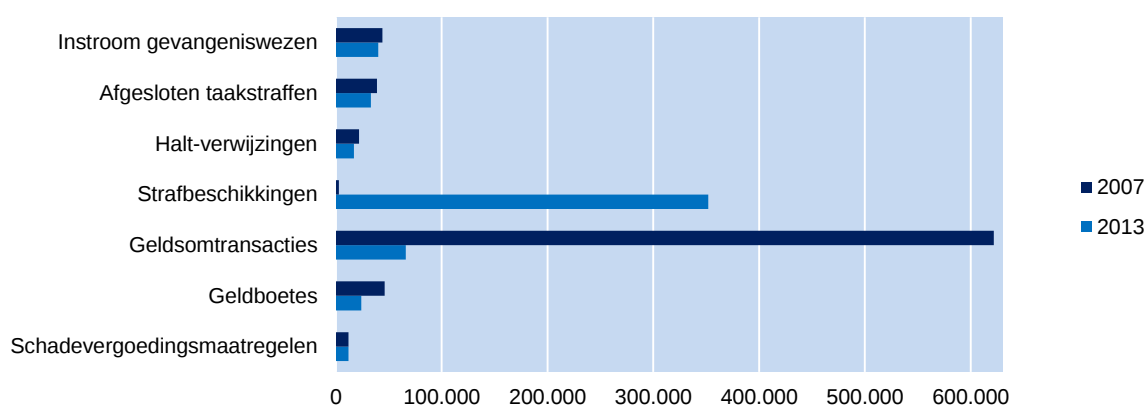

Hoofdstuk 7: Tenuitvoerlegging van sancties

Het aantal *vrijheidsbenemende sancties* dat in 2013 tenuitvoer werd gelegd, daalde. In 2013 was de strafrechtelijke instroom in het gevangeniswezen bijna 40.000; de instroom in de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's) daalde tot 1.500 minderjarigen. Naast de instroom daalde ook de bezetting; in het gevangeniswezen tot 10.500 en in de JJl's tot 470.

Tussen 2007 en 2013 daalden ook de *vrijheidsbeperkende sancties* (ruim 11.000 in 2013). Het aantal afgesloten taakstraffen door de reclassering daalde tot bijna 33.000, en door de Raad voor de Kinderbescherming tot 12.000. In 2013 waren er 17.000 Halt-verwijzingen.

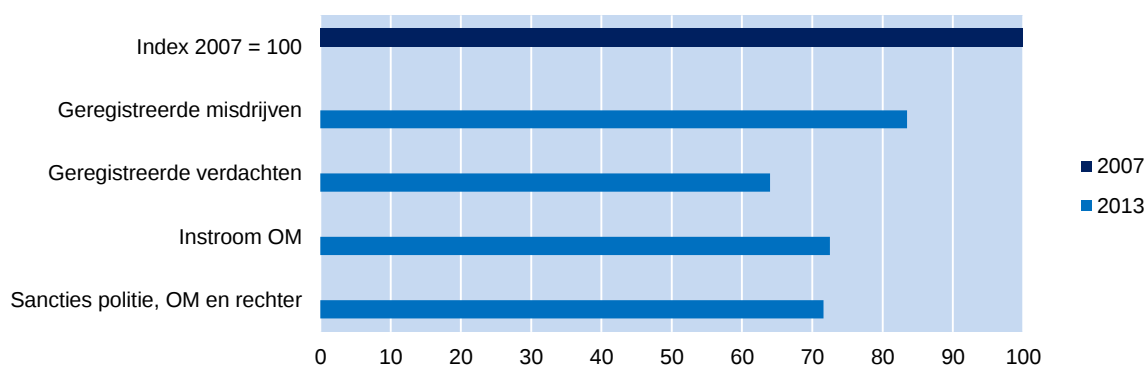
De tenuitvoerlegging van *financiële sancties* daalde over het algemeen. In 2013 ging het om bijna 66.000 geldsomtransacties, ruim 24.000 geldboetes, en ruim 12.000 schadevergoedingsmaatregelen. De strafbeschikkingen (voor misdrijven en overtredingen) namen de afgelopen jaren juist een flinke vlucht, tot ruim 352.000 in 2013.

Hoofdstuk 8: De strafrechtsketen in samenhang

De gerapporteerde en geregistreerde criminaliteit daalde tussen 2007 en 2013, zo blijkt uit de cijfers uit de slachtofferenquêtes en de politieregistraties. Parallel hieraan daalden ook de instroom bij het OM en het aantal sancties dat werd opgelegd door politie, OM en rechter.

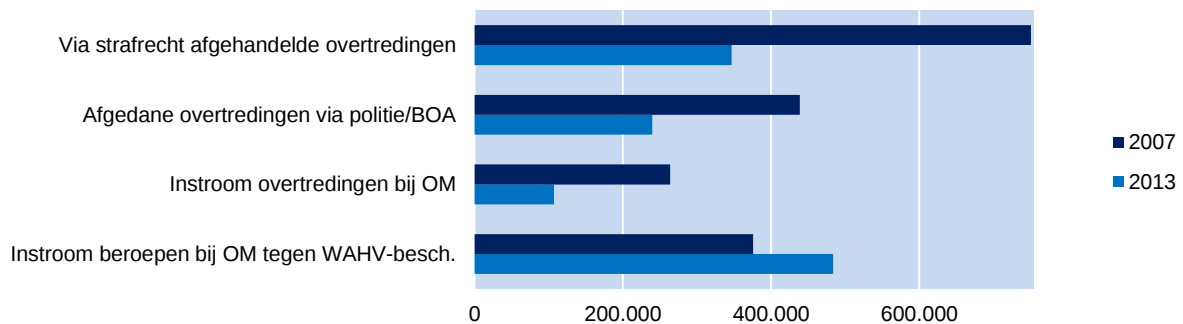
De transactie als sanctievorm door het OM is in belangrijke mate vervangen door de strafbeschikking. Het totaal aantal geregistreerde verdachten daalde sterk met 37%, en daarbinnen nam de groep minderjarige verdachten nog sterker af (met 59%). Deze dalingen zijn verderop in de keten ook zichtbaar bij een dalende instroom van minderjarigen bij het OM en bij de opgelegde sancties door politie, OM en rechter. De strafbeschikking is slechts in beperkte mate mogelijk bij minderjarigen.

Hoofdstuk 9: Overtredingen

In 2013 werden ongeveer 347.000 overtredingen strafrechtelijk afgehandeld. Het grootste deel werd direct door de politie of bijzondere opsporingsambtenaar afgedaan met een strafbeschikking (189.000) of een transactie (51.000). De instroom van overtredingen bij het OM daalde vanaf 2007 met 60%, tot 107.000 in 2013. Ook het aantal zaken dat de kantonrechter (in eerste aanleg) en de hoven (in hoger beroep) behandelden, daalde met ongeveer 60%.

Er werden 10,3 miljoen overtredingen afgedaan met een WAHV-beschikking, iets meer dan de 12,6 miljoen in 2007. Het OM behandelde 484.000 beroepen tegen deze beschikkingen, 29% meer dan in 2007.

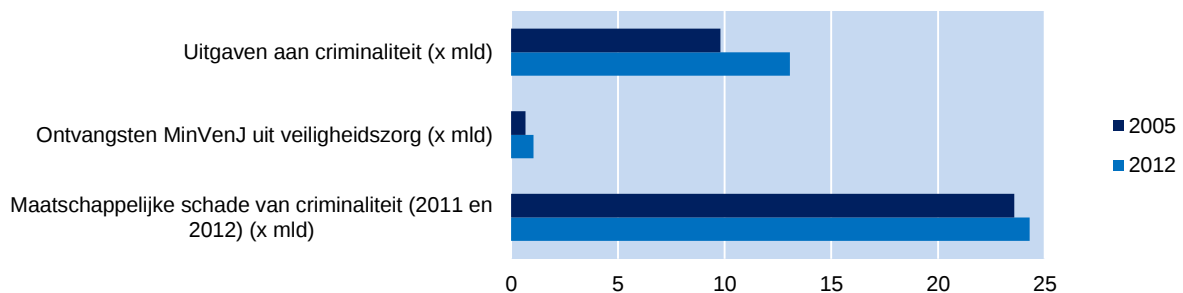

Hoofdstuk 10: Kosten van criminaliteit

De uitgaven aan criminaliteit bedroegen 13,1 miljard in 2013. In de periode 2005-2008 stegen de uitgaven; sindsdien zijn ze redelijk stabiel. De stijging betreft alle fases in de strafrechtsketen, maar was het grootst bij de ondersteuning van verdachten en daders en het kleinst bij de opsporing. Bijna de helft van de uitgaven had betrekking op vermogensdelicten.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie ontving in 2012 ruim 1 miljard euro uit veiligheidszorg via boetes, ontnemingsmaatregelen en dergelijke.

De maatschappelijke schade van criminaliteit bedroeg in 2012 naar schatting 24,2 miljard euro.

Hoofdstuk 11: Nederland in internationaal perspectief

Internationaal gezien zijn vergelijkingen op het gebied van het strafrecht lastig, met name vanwege verschillende afbakeningen en verschillende verslagperiodes.

De daling van door slachtoffers ondervonden delicten in Nederland is ook zichtbaar in de meeste landen waar nationale slachtofferenquêtes worden gehouden. Onveiligheidsgevoelens nemen in Nederland sterker af dan in andere landen. Ook met de geregistreeerde criminaliteit komt de dalende trend in Nederland overeen met andere Noord- en West-Europese landen. Doordat in Nederland veel gebruik wordt gemaakt van transacties en strafbeschikkingen, kent Nederland relatief weinig veroordelingen door de rechter.